

Η επανάσταση στη Θεσσαλία [15 Ιανουαρίου 1854]

Γονική Κατηγορία: [Ιστορική Βιβλιοθήκη](#)

Κατηγορία: [Ελληνική Επανάσταση 1821 - Σύσταση Ελληνικού Κράτους](#)

Δημοσιευμένο στις Πέμπτη, 15 Ιανουάριος 2015 12:00

Από τον/την Κωνσταντίνος Α. Οικονόμου, δάσκαλος– συγγραφέας

Προβολές: 29

Η ΕΥΡΩΠΗ ΤΟ 1853 : οι ευρωπαϊκές δυνάμεις, βλέποντας τη στρατιωτική υπεροχή της ανερχόμενης Ρωσίας, αποφάσισαν να συνασπισθούν εναντίον της. Έτσι, έμμεσα, πήραν το μέρος της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, που βρισκόταν σε ολομέτωπο αγώνα με τη Ρωσία. Στον αντιρωσικό συνασπισμό μόνη αντίθετη ήταν η φιλική προς τη Ρωσία, μικρή (σύνορα Αμβρακικού-Παγασητικού), αλλά ομόδοξη Ελλάδα. Στη ρωσοτουρκική σύγκρουση, γνωστή με το όνομα **Κριμαϊκός πόλεμος**, η Ρωσία τελικά ηττήθηκε. Ο πόλεμος αυτός στάθηκε αφορμή για την Ελλάδα να επιδιώξει την απελευθέρωση ελληνικών περιοχών που στέναζαν υπό τον οθωμανικό ζυγό.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ : Ο ελληνικός λαός και η ηγεσία του, το ζεύγος **Αμαλίας Όθωνα**, πιστοί στα ιδανικά της **Μεγάλης Ιδέας**, πίστεψαν ότι παρουσιάστηκε η ευκαιρία επανένωσης του Ελληνισμού. Ο ίδιος ο Έλληνας μονάρχης έγινε αρχηγός της πολεμικής οργάνωσης στο ελεύθερο αλλά και στο σκλαβωμένο τμήμα της Ελλάδας. Αφορμές του ξέσπασματός της αποτέλεσαν η καταστροφή του τουρκικού στόλου στον Πόντο από τους Ρώσους και οι δηλώσεις του τσάρου ότι πολεμά για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των Χριστιανών της Τουρκίας και για τα προνόμια της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Η επανάσταση εκδηλώθηκε πρώτα στην Ήπειρο (15/1/1854) αλλά σύντομα κατεστάλη1.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ: Από το δίμηνο Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου συγκεντρώνονταν επαναστατικά σώματα στη Λαμία με σκοπό, μόλις θα δινόταν το σύνθημα, να εισβάλουν στη Θεσσαλία από το Δομοκό και τη Σούρπη. Στις αρχές Φεβρουαρίου, υπό την καθοδήγηση του στρατηγού **Χριστόδουλου Χατζηπέτρου**, ένοπλοι κάτω από την ηγεσία επιλέκτων αξιωματικών του ελληνικού στρατού όπως οι Ράγκος, Στουρνάρας, Μπασδέκης, και γνωστών Θεσσαλών ανταρτών, όπως οι **Καταραχιάς, Ζητουσιάτης, Τζαμάλας, Φαρμάκης, Γριζάνος, Καραούλης, Παπακώστας, Βελέντζας, Θ. Ζιάκας**, και άλλων, που είχαν συγκεντρωθεί από τα τέλη του 1853 στην περιοχή της Λαμίας, εισέβαλαν στη Θεσσαλία.

Την οργάνωση και τον εφοδιασμό τους ανέλαβε ο μοίραρχος χωροφυλακής Λαμίας, **Γεώργιος Κροκίδας**, σε

συνεννόηση με τον υπουργό στρατιωτικών **Σκαρλάτο Σούτσο**. Οι κάτοικοι της Θεσσαλίας, δέχονταν με χαρά τους επαναστάτες, συμμετέχοντας με κάθε τρόπο στον κοινό αγώνα.

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΑ ΑΓΡΑΦΑ : Το σύνθημα της εξέγερσης δόθηκε στη Δυτική Αργιθέα. Ο οπλαρχηγός **Δημ. Τσιγαριδής** με 30 οπλοφόρους χτύπησε ένα τουρκικό απόσπασμα. Στη συνέχεια πρόκριτοι των χωριών της **Αργιθέας** συγκεντρώθηκαν στα **Μικρά Βραγγιανά**, στην ελληνοτουρκική μεθόριο και αποφάσισαν να στηρίξουν τον αγώνα, ενώ άλλοι οπλαρχηγοί, (**Γ. Καραούλης, Ν. Μαντζούνης Γιαννούλης Οικονόμου**) έδωξαν από το **Λιάσκοβο** (Πετρωτό) τους Τουρκαλβανούς της εκεί φρουράς. Στη συνέχεια οι επαναστάτες συνενώθηκαν σε μια δύναμη 300 ανδρών, ενώ στην περιοχή της **Στεφανιάδας** προστέθηκε και μικρή δύναμη αγωνιστών του δασονόμου **Κώτσου Μανωλίδη** από το Βάλτο. Ο Μανωλίδης πήρε με το μέρος του πολλούς οπλαρχηγούς, όπως τον **Τσιγγέλη**, τον **Καραθανάση** και το **Φούρλη**, και εν συνεχεία οργάνωσε στρατόπεδο στο **Ανθηρό, (Μπουκοβίστα)**. Λίγες μέρες μετά, το επαναστατικό αυτό σώμα κατέλαβε τη **Σκάλα Οξιάς, (Ανθοχώρι)**, και, αφού χτύπησαν ισχυρό άγημα Τουρκαλβανών, ετοιμάστηκαν να κατηφορίσουν στα Τρίκαλα. Αργότερα κατευθύνθηκαν στα Άγραφα και οι αρματολοί **Ι. Ράγκος** και **Σωτ. Στράτος**, ενώ στο **Πετρίλο** κατευθύνθηκε ο λοχαγός του ελληνικού στρατού **Μ. Αδάμ**, με τους οπλαρχηγούς **Α. Μπουκουβάλα, Χρ. Μήλια, Ι. Τριανταφυλλάκη** και **Δ. Κατσουράκη**.

ΑΛΛΕΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ : Στις αρχές Φεβρουαρίου έφτασαν στην **Πόρτα (Πύλη)** για να οργανώσουν την εκεί εξέγερση οι αξιωματικοί **Τζακόπουλος, Κόρακας, Στουρνάρας** και **Καραμήτσος**. Ο **Θ. Ζιάκας** πέρασε ανατολικότερα τη μεθόριο στις 20/2 με το σώμα του, που αποτελείτο από Μακεδόνες οπλαρχηγούς (**Ζαχείλας, Ι. Διαμαντής, Λαζαίοι, Μπζιωταίοι, Ε. Κοροβάγκος**) με την επωνυμία "*Σώμα των Ολυμπίων ή Μακεδόνων*", και στρατοπέδευσε στο χωριό **Καϊτσα** (Μακρυρράχη). Τμήμα των επαναστατών με τον **Γ. Καταραχιά**, προχώρησε προς το **Σμόκοβο** και αφού συνενώθηκε με δυνάμεις του **Ν. Λεωτσάκου** και του **Θ. Ζιάκα**, κατέλαβε το **Τσαμάσι (Ανάβρα)** καταδιώκοντας την αλβανική φρουρά. Νωρίτερα, την 19/2, στη **Ρεντίνα** κάτοικοι έδωξαν την αλβανική φρουρά υψώνοντας την επαναστατική σημαία, ενώ λίγο αργότερα ξεσηκώθηκαν οι κάτοικοι της Καστανιάς Αγράφων.

ΠΡΩΤΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΚΩΝ : Οι μπέηδες της Λάρισας και άλλων αστικών κέντρων, ανησυχώντας, ζήτησαν ενισχύσεις. Έτσι δύναμη 2.000 ανδρών του **Αμπάζ Λαλιώτη** κατευθύνθηκε στο **Μεσενικόλα**, διώχνοντας τους επαναστάτες από τα χωριά **Παλιούρι** και **Άγιο Ιωάννη**, ενώ άλλη οθωμανική δύναμη υπό τον **Ισμαήλ Φράσαρη** προωθήθηκε στον Ασπροπόταμο. Συγχρόνως η Πύλη έστειλε με πλοία 1.000 εμπειροπόλεμους για την υπεράσπιση του Βόλου διορίζοντας γενικό υπεύθυνο καταστολής της επανάστασης το **Ζεϊνέλ πασά**.

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ (Χ. ΧΑΤΖΗΠΕΤΡΟΣ) : Στις 14/2 ο Χατζηπέτρος, υπασπιστής του Όθωνα, οργάνωσε στη Λαμία ένα σώμα, το "*Αλκιβιάδειον*", 500 ανδρών και κατευθύνθηκε στο Φανάρι όπου συνενώθηκε με τις δυνάμεις του Στράτου του Ράγκου, του Καταραχιά και του Ζιάκα σχηματίζοντας ένα στράτευμα 2.000 ενόπλων, που επιδόθηκε στην πολιορκία του Φαναρίου, διοικητικού κέντρο των Οθωμανών της περιοχής των Αγράφων. Στις 7/3 κατόρθωσαν να κάνουν τον οθωμανική φρουρά να υποχωρήσει στο προστατευμένο μεσαιωνικό κάστρο του Φαναρίου.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΣΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΚΑΛΥΒΙΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ : Στις αρχές Απριλίου, οι επαναστάτες των Αγράφων κατευθύνθηκαν ΒΔ με σκοπό να καταλάβουν τα Τρίκαλα, που φυλάσσονταν από 800 Οθωμανούς, ελπίζοντας στην υποστήριξη των Ελλήνων του κάμπου. Η πρώτη σύγκρουση κατά την πορεία αυτή έγινε στο **Μαυρομάτι**, όπου οι Ράγκος και Στράτος εκδίωξαν τους Τούρκους. Μετά τις μικροσυγκρούσεις γύρω από τα **Μ. Καλύβια** μεταξύ Ελλήνων και Αλβανών, στις **8/4**, οι επαναστάτες αντιμετώπισαν συντονισμένη επίθεση 1.500 ενόπλων, διακοσίων ιππέων και δύο πυροβόλων. Σύντομα, όμως, οι Οθωμανοί αξιωματικοί του σώματος, Φράσαρης και Χοτόμπεης, διέταξαν υποχώρηση αφήνοντας πίσω τους 50 νεκρούς. Τότε ο Χατζηπέτρος κάλεσε στα Καλύβια όλους τους οπλαρχηγούς. Εκεί αποφασίστηκε να μοιράσουν τις δυνάμεις τους σε διάφορα επίκαιρα σημεία της Δυτ. Θεσσαλίας για να ελέγχουν καλύτερα την περιοχή και τις εχθρικές κινήσεις. Την 11/4 ο Χατζηπέτρος έστειλε ενόπλους στο **Βελέσι**, το Ζάρκο και τον Παλαμά για να ξεσηκώσουν κι εκεί τους κατοίκους. Εναντίον τους όμως κινήθηκε οθωμανικός στρατός, (Αλβανοί και Άραβες), που τους ανέκοψε στο Βελέσι. Προς ενίσχυση των Ελλήνων ήλθε ο Λεωτσάκος με 300 άνδρες αναγκάζοντας τους Οθωμανούς να αποχωρήσουν. Δύο ημέρες όμως μετά, επέστρεψαν στο Βελέσι και επιδόθηκαν σε λεηλασίες και ωμότητες.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ : Ο στρατός του **Χατζηπέτρου**, ενισχυμένος με αφίξεις Κρητών και Πελοποννησίων, βρισκόταν στο στρατόπεδο της Καλαμπάκας, έξω από τα τείχη, όπου περίμενε Οθωμανικές ενισχύσεις από τον **Σελήμ πασά**. Πραγματικά στις 30 Απριλίου εμφανίστηκε ο Σελήμ επικεφαλής 1500 Τουρκαλβανών, 300 ιππέων με την υποστήριξη οκτώ κανονιών. Οι οθωμανικές δυνάμεις στρατοπέδευαν στη όχθη του Πηνειού, ενώ οι Έλληνες κατείχαν επίκαιρες θέσεις στα υψώματα γύρω από την πόλη. Οι συγκρούσεις άρχισαν την Πρωτομαγιά και κράτησαν μέχρι την 4η Μαΐου, ημέρα κατά την οποία ενισχύθηκαν περισσότερο οι ελληνικές θέσεις χάρις στην άφιξη Μακεδόνων αγωνιστών. Στις 5/5 ο Σελήμ επιχειρήσε έφοδο κατά των ελληνικών θέσεων. Χτυπήθηκε όμως επιτυχώς από τους ακροβολισμένους Έλληνες αγωνιστές. Έτσι ο πασάς διέταξε υποχώρηση. Οι

Οθωμανοί άφησαν πίσω τους 200 νεκρούς. Νέα προσπάθεια των Τούρκων την 9η Μαΐου έφερε χειρότερα αποτελέσματα. Οι νεκροί τους αυτοί τη φορά ήταν περί τους 500. Τέλος οι Οθωμανοί πολιορκημένοι, αναλογιζόμενοι τη δεινή θέση που είχαν περιέλθει, επιχείρησαν ομαδική έξοδο προς τα Τρίκαλα. Όμως, στην επιχειρούμενη έξοδο, οι Τούρκοι νικήθηκαν κατά κράτος, αφήνοντας πολλούς νεκρούς από ελληνικά όπλα και από πνιγμό, καθόσον στην προσπάθειά τους να ξεφύγουν αλαφιασμένοι έπεφταν στον Πηνειό. Στα χέρια των επαναστατών έπεσε πληθώρα λαφύρων και ένας αριθμός 200 Αράβων αιχμαλώτων. Η μάχη της Καλαμπάκας αναδείχτηκε η μεγαλύτερη, αλλά τελευταία, νίκη της επανάστασης. Η μεγάλη αυτή επιτυχία εορτάστηκε με Δοξολογία στη μητρόπολη της Καλαμπάκας, όπου διαβάστηκε η ημερήσια διαταγή του Χατζηπέτρου.

Η ΧΩΡΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΗΤΤΑ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ: Δυστυχώς, οι θυσίες του ελληνικού στρατού και των επαναστατών πήγαν χαμένες για εξωγενείς λόγους. Οι μεγάλες δυνάμεις που ήταν με το μέρος του "γίγαντα με τα πήλινα πόδια", όπως αποκαλούνταν η παραπαίουσα Οθωμανική αυτοκρατορία, αφού έκαναν ό,τι περνούσε από το χέρι τους για την παρεμπόδιση εφοδιασμού του ελληνικού στρατού, κατέλαβαν εκφοβιστικά τον Πειραιά. Έτσι ο υπουργός των στρατιωτικών, Μαυροκορδάτος, αναγκάστηκε να ανακαλέσει όλους τους αξιωματικούς του στρατού από τη Θεσσαλία διατάσσοντας τη διακοπή βοήθειας προς τους επαναστάτες. Συγχρόνως ο Όθων εξαναγκάστηκε να υπογράψει διακήρυξη ουδετερότητας και την αποκήρυξη της επανάστασης στις 12/5/1854. Μετά από αυτά, το στρατόπεδο της Καλαμπάκας άρχισε να αραιώνει από τους αξιωματικούς, μέχρι που διαλύθηκε οριστικά στις 6/6. Η αποτυχία της επανάστασης, που οφειλόταν στην ξενική κατοχή, ακολουθήθηκε από βιαιοπραγίες του τουρκικού όχλου εις βάρος των Χριστιανών των μεγάλων αστικών και μη κέντρων της Θεσσαλίας.

- *Κων. Α. Οικονόμου, Η Λάρισα και η θεσσ. Ιστορία τόμος Δ', Λάρισα 2009.*

Πηγή: [Ακτίνες](#)